

**ДЕРЖАВНИЙ ОБЛІК У ГАЛУЗІ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ТА ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ –**

система збо-ру, накопичення, обробки, групування, узагальнення та реєстрації інформації про стан навколишнього природ. середовища, динаміку його змін, джерел впливу на нього, використання природ. ресурсів, здійснення природоохорон. заходів та ін. екологічно важливої ін-формації, отриманої з первинних до-кументів, що прийняті до обліку.

Сусп. відносини щодо здійснення держ. обліку в екол. сфері в заг. вигляді регулюються ЗУ «Про охорону навко-лишнього природного середовища» (1991), а також ст. 24–28 ВКУ (1995), ст. 42 КУпН (1994), ст. 54 ЛКУ (1994), ст. 203 ЗКУ (2001), ст. 31 ЗУ «Про охорону атмосферного повітря» (1992), ст. 56–59 ЗУ «Про природно-заповідний фонд» (1992), ст. 38 ЗУ «Про рослинний світ» (1999), ст. 56 ЗУ «Про тваринний світ» (2001), ст. 21 ЗУ «Про екологічну мережу України» (2004), ст. 26–28 ЗУ «Про відходи» (1998) та ін. нормат.-прав. актами.

Держ. облік у галузі охорони навко-лишнього природ. середовища має сво-ім завданням встановлення кількісних, якісних та ін. характеристик природ. ресурсів, а також обсягів викидів (ски-дів) забруднюючих речовин, виконання завдань із охорони навколишнього при-род. середовища. Такий облік здійсню-

ється шляхом ведення кадастрів природ. ресурсів, екол. паспортизації, реєстрації природ. або матеріальних об'єктів (створення спеціалізованих баз даних) та по лінії держ. статистики.

Об'єкти, що шкідливо впливають або можуть вплинути на стан навколишнього природ. середовища, види та кількість шкідливих речовин, що потрапляють у навколишнє природ. середовище, види й розміри шкідливих фіз. та біол. впливів на нього підлягають держ. обліку.

Підприємства, установи та орг-ції проводять первинний облік у галузі охорони навколишнього природ. середовища і безоплатно подають відповідну інформацію органам, що ведуть держ. облік у цій галузі.

Збір, обробка і подання відповідним держ. органам зведеної статистичної звітності про обсяги викидів, скидів забруднюючих речовин, використання природ. ресурсів, виконання завдань з охорони навколишнього природ. середовища та ін. інформації, ведення екол. паспортів здійснюється в порядку, визначеному КМУ.

Екол. паспортизація певних природ. або матеріальних об'єктів у деяких випадках становить підґрунтя для подальшої реєстрації об'єктів. Реєстр – це упорядкована інформаційна система або спеціалізована база даних. У сфері обліку природокористування та забезпечення екол. безпеки ведуться такі реєстри: об'єктів утворення, оброблення та утилізації відходів (ст. 27 ЗУ «Про відходи» (1998)); місць видалення відходів (ст. 28 ЗУ «Про відходи» (1998)); об'єктів підвищеної небезпеки (ЗУ «Про об'єкти підвищеної небезпеки»

(2002)); зелених насаджень (реєстр та зведений реєстр) (ст. 28 ЗУ «Про благоустрій населених пунктів» (2005)) та ін.

Однією з форм обліку є держ. статистичний облік. Здійснюється Держстатом України за спеціально затв. формами держ. статистичних спостережень. Відповідно до вимог ст. 14 ЗУ «Про державну статистику» (1992) органи держ. статистики зобов'язані організувати і проводити статистичні спостереження за екол. ситуацією в Україні та її регіонах. Держ. статистична діяльність проводиться органами держ. статистики згідно з цим Законом та відповідно до завдань, віднесених до їх компетенції, на засадах професійної незалежності та самостійності. Статистична інформація, отримана на підставі проведених органами держ. статистики статистичних спостережень, існує у вигляді первинних даних щодо респондентів, статистичних даних, що пройшли одну чи декілька стадій опрацювання та накопичені на паперових, магнітних та ін. носіях або в електронному вигляді, а також аналітичних матеріалів, підготовлених на підставі цих даних. Первинні дані – інформація щодо кількісної та якісної характеристики явищ і процесів, яка подана респондентами під час статистичних спостережень. Статистичні дані – інформація, отримана на підставі проведених статистичних спостережень, що опрацьована і подана у формалізованому вигляді відповідно до загальноприйнятих принципів та методології.

Лит.: Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку / за ред. А. П. Гетьмана. Х., 2014.

А. П. Гетьман.